

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

عملیات نقشه‌برداری عمومی

رشته نقشه‌برداری

زمینه صنعت

شاخه آموزش فنی و حرفه‌ای

شماره درس ۲۷۸۳

عنوان و نام پدیدآور	: عملیات نقشه‌برداری عمومی [کتاب‌های درسی] / رشته نقشه‌برداری، زمینه صنعت، شاخه آموزش فنی و حرفه‌ای / مؤلفان : فرشاد سیدحسینی، محمد سعادت سرشت، مهدی داورینا؛ برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تالیف دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کارداشت؛
مشخصات نشر	: تهران : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهري	: ۱۲۶ ص : مصور(بخشی رنگی)، جدول(بخشی رنگی)؛ ۲۳×۱۶/۳ س.م.
فروست	: آموزش فنی و حرفه‌ای؛ شماره درس ۲۷۸۳
شابک	: ۹۷۸-۹-۱۸۹۳-۰۵-۹۶۴
و ضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.ص. ۱۲۶
موضوع	: نقشه‌برداری
شناسه افزوده	: سعادت سرشت، محمد-داورینا، مهدی. الف-سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی ب - دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کارداشت ج - اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی.
ردیبدنی کنگره	: ۱۳۹۲ ۸۲۹ /۰۵۴۵ TA
ردیبدنی دیوبی	: ۵۲۶/۹
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۳۱۰۳۲۱۵

همکاران محترم و دانشآموزان عزیز:

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی تهران-
صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای
و کاردانش، ارسال فرمایند.

پیام نگار (ایمیل) tvoccd@medu.ir

وب‌گاه (وب‌سایت) www.tvoccd.medu.ir

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش
نام کتاب: عملیات نقشه‌برداری عمومی - ۴۹۷/۵

مؤلفان: فرشاد سید‌حسینی، محمد سعادت‌سرشت و مهدی داورپناه

اعضای کمیسیون تخصصی: محمد سعادت‌سرشت، محمد سلیم آبادی، ابوالقاسم رافع، محمدعلی فرزانه،
رضایگانه‌عزیزی، امیر حسین متینی و مالک مختاری

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۰۹۶۲۰۸۳۰۹، دورنگار: ۰۹۶۴۸۸۳۱۱۶۱-۹، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب‌سایت: www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ: سید احمد حسینی

رسم: امیرحسین متینی

طراح جلد: مهدی داورپناه

صفحه آرا: خدیجه محمدی

حروفچین: کبری اجابتی، سیده فاطمه محسنی

تصحیح: معصومه صابری، فاطمه صغیری ذوقفاری

اور آماده‌سازی خبر: زینت بهشتی شیرازی

امور فنی رایانه‌ای: حمید ثابت کلاچاهی، فاطمه رئیسیان

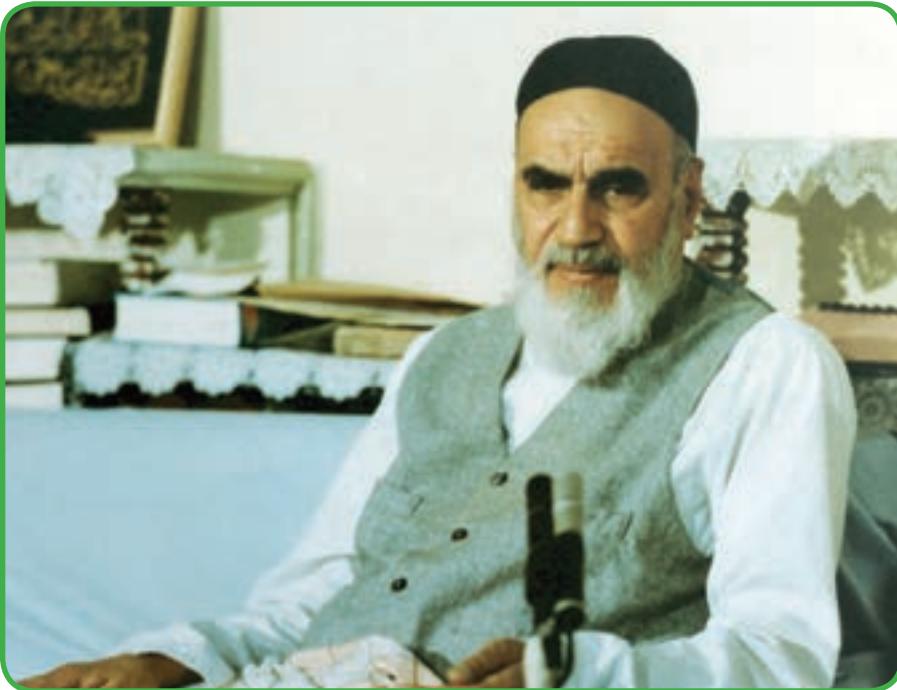
ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (دارویخش)

تلفن: ۰۹۶۴۸۵۱۶۱-۵، دورنگار: ۰۹۶۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵

چاپخانه: فارسی

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ ششم ۱۳۹۴

حق چاپ محفوظ است.

از مکاید [حیله‌های] بزرگ شیطان و نفس اماره آن است که جوانان را وعده صلاح و اصلاح در زمان پیری می‌دهد تا جوانی با غفلت از دست برود و به پیران وعده طول عمر می‌دهد و تا لحظه آخر با وعده‌های پوچ انسان را از ذکر خدا و اخلاص برای او باز می‌دارد تا مرگ برسد.

امام خمینی (قدس سره الشیریف)

فهرست

۱	فصل اول - کاربردهای ترازیابی	
۱۴	فصل دوم - زاویه‌یابی	
۴۴	فصل سوم - فاصله‌یابی	
۵۱	فصل چهارم - تعیین موقعیت و امتدادهای مبنا	
۵۶	فصل پنجم - تعیین مختصات ایستگاهی	
۷۱	فصل ششم - برداشت جزئیات	
۸۸	فصل هفتم - پیاده کردن نقاط	
۱۲۶	منابع	

هنرآموزان و هنرجویان عزیز،

کتاب حاضر با توجه به نظرهای دریافت شده از هنرستان‌های فنی سراسر کشور توسط دو نفر از هنرآموزان محترم درس عملیات نقشه‌برداری عمومی و یک نفر از اساتید دانشگاه تألیف جدید گردیده است و در کمیسیون تخصصی برنامه‌ریزی و تألیف رشتۀ نقشه‌برداری تأیید نهایی شده است. در تألیف این کتاب، توجه به ارائه مناسب‌تر و روان‌تر مطالب با استفاده از ساده‌نویسی و زبان تصاویر و همچنین رویکردهای جدید در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با ساختاری به شرح زیر اقدام شده است:

– ابتدای هر فصل با تصویری انگیزشی جهت ترغیب هنرجویان برای یادگیری مطالب آن فصل آغاز شده است.

– هدف‌های رفتاری و مطالب پیش‌نیاز در صفحۀ دوم هر فصل آمده است.

– صفحۀ سوم فصل نمایی از محتویات کل فصل ارایه شده است.

– در ادامه شرحی از فعالیت عملی به همراه راهنمایی لازم در مورد چگونگی انجام عملیات درج گردیده است. ذکر موارد مهم و توجه دادن به اشتباهاهات متداول در هنگام اجرای اجرای عملیات نقشه‌برداری عمومی از دیگر ویژگی‌های این قسمت می‌باشد.

– ارایه گزارش عملیات اجرا شده توسط هنرجویان در این کتاب مورد تأکید است.

– مطالب این کتاب از لحاظ زمان اجرا و رعایت پیش‌نیازها با کتاب‌های نقشه‌برداری عمومی و کارگاه محاسبه و ترسیم (۲) همانگ می‌باشد. به عبارت دیگر هنرجویان پس از آشنایی با مفاهیم تئوری نقشه‌برداری عمومی در کتاب نقشه‌برداری عمومی، در کتاب کارگاه محاسبه و ترسیم (۲) تمرین‌های مربوط به آن را انجام می‌دهند تا پس از طی این مراحل جهت اجرای اجرای عملیات نقشه‌برداری عمومی آماده شوند.

– مطالبی تحت عنوان «نکته‌ها» برای افزایش بینش و بصیرت هنرجویان آورده شده است که نباید از آنها سؤال امتحانی طرح شود. امید است کتاب حاضر بتواند در جهت نیل به اهداف برنامۀ درسی رشتۀ نقشه‌برداری مؤثر واقع شود.

خواهشمند است نظرها و موارد پیشنهادی خود را در ارتباط با این کتاب ارسال فرماید تا در ویرایش‌های بعدی به کار گرفته شود.

با آرزوی موفقیت

کمیسیون تخصصی برنامه‌ریزی و تألیف رشتۀ نقشه‌برداری

هدف کلی

ایجاد توانایی در به کارگیری تجهیزات پیشرفته زمینی و اندازه‌گیری‌های مربوط به تهیه نقشه از یک منطقه.

سخنی با هنرآموزان محترم

نکات مهم در باره نحوه اجرای کار و ارزش یابی بدین قرار است :

۱- در ابتدای سال هنرجویان هر کلاس به گروه‌های پنج نفره تقسیم شوند (در صورت صلاح‌حید می‌توان گروه‌های چهار یا شش نفره تشکیل داد).

۲- برای هر کار عملی، افراد گروه یک نفر را به عنوان سرگروه از میان خود انتخاب می‌کنند.
گفتنی است همه افراد باید به نوبت سرگروه شوند.

۳- وظایف سرگروه عبارت اند از :

الف) تهیه فهرست افراد حاضر

ب) تهیه فهرست وسائل و تجهیزات مورد نیاز، تحويل آنها از انبار و برگرداندن آنها به انبار پس از پایان کار با کمک افراد گروه

ج) نظارت بر نحوه انجام کار عملی مورد نظر و تأکید بر تکرار آن به تعداد اعضای گروه و تعیین نوبت برای اعضای گروه که به ترتیب در مقام عامل، سایر اعضای گروه را برای انجام دادن آن در اختیار بگیرند.

۴- وظایف عامل(عامل کسی است که مسئولیت انجام یک کار عملی را به عهده می‌گیرد)

الف) تقسیم کار بین افراد گروه و بیان و تفہیم وظیفه هر یک از افراد گروه؛

ب) هدایت افراد گروه و کنترل کار عملی تا انجام کامل آن؛

ج) ثبت اطلاعات و ارائه آن به بقیه افراد گروه در پایان کار عملی به منظور تهیه گزارش کار؛

د) مراقبت از وسائل و نحوه به کارگیری آنها به کمک افراد گروه؛

۵- وظایف افراد گروه

الف) توجه کامل به توصیه‌های سرگروه و عامل کار و انجام وظایف واگذار شده؛

ب) رعایت مسائل انسانی و اخلاقی و تلاش در انجام درست کارها؛

ج) هماهنگی با سایر افراد گروه و همکاری با آنها برای انجام دادن هرچه بهتر کار عملی؛

د) همکاری برای تهیه گزارش کار کل افراد گروه برای هر فعالیت عملی در هر فصل کتاب؛

۶- نحوه نمره گذاری

الف) نمره هر فرد برای کار عملی عبارت است از نمره‌ای که فرد عامل گرفته به علاوه نمره

میانگین گروه

ب) نمره فرد عامل حداکثر ۱۰ نمره است که به این صورت محاسبه می‌شود :

۲ نمره	درستی روش کار
۲ نمره	سرعت انجام کار
۲ نمره	میزان صحبت و دقت
۲ نمره	هدایت و سرپرستی گروه
۲ نمره	رعایت مسائل ایمنی و حفاظت وسائل
<hr/>	
۱۰ نمره	جمع

نکته : این محاسبه طرحی پیشنهادی است و هنرآموزان محترم می‌توانند بنا به نظر خود آنرا

تغییر دهند.

ج) نمره میانگین گروه عبارت است از مجموع نمره هر یک از افراد گروه هنگامی که عامل بوده‌اند، تقسیم بر تعداد افراد گروه که حداکثر برابر ۱۰ می‌باشد.

به این ترتیب نمره هر فرد به نمره سایر افراد گروه بستگی دارد؛ یعنی هر یک از افراد گروه وقتی در مقام عامل یا مجری قرار می‌گیرد باید کار دیگران را کار خود تلقی کند و بکوشد تا گروه نمره بیشتری کسب کند تا نمره خود او نیز افزایش یابد. بر این اساس، هنرجویان به تدریج می‌آموزنند که اگر نمره بیشتری می‌خواهند ناگزیر باید در تقویت افراد گروه خود و برطرف ساختن کاستی‌ها و کار بهتر بکوشند.

ساختار گزارش:

لازم است نویسنده یا نویسنده‌گان ساختار گزارش را مشخص نمایند یعنی در قالب مشخصی گزارش را به هنرآموز خود ارائه دهند. ساختار مناسب علاوه بر این که سرعت درک خواننده را بالا می‌برد موجب می‌گردد تا نویسنده مواردی را که جمع آوری کرده است بهتر سازماندهی نماید و آنها را با نظم منطقی ارائه دهد.

در زیر ساختار یک نمونه گزارش به صورت الگوریتم آورده شده است.

صفحة مقدمه

در این بخش یک دید کلی (بدون جزئیات) از آنچه انجام شده می‌آید. از جمله روش کار و اطلاعات و روابط ریاضی موجود.

صفحة فهرست مطالب

فهرست	صفحة
۱- مقدمه	۱- مقدمه . . . . .
۲- وسائل موردنیاز	۲- وسائل موردنیاز . . . . .
۳- روش انجام کار	۳- روش انجام کار . . . . .
۴- شرح محاسبات	۴- شرح محاسبات . . . . .
۵- خلاصه‌ای از مشکلات موجود حین کار	۵- خلاصه‌ای از مشکلات موجود حین کار . . . . .
۶- نتایج و جمع‌بندی	۶- نتایج و جمع‌بندی . . . . .
۷- کروکی و پیوست	۷- کروکی و پیوست . . . . .

صفحة عنوان

موضوع گزارش
نام نویسنده یا نویسنده‌گان
اسامي افراد گروه
تاریخ انجام عملیات
محل انجام کار
نام دریافت کنندگان گزارش

صفحة مشکلات کار

در این بخش فهرستی از مشکلات موجود در حین عملیات نوشته می‌شود.

صفحة شرح محاسبات

در این بخش کلیه محاسبات مربوط به کار عملی و همچنین همه جداول و اعداد یادداشت شده ارائه می‌شود.

صفحة وسائل مورد نیاز و شرح انجام کار

در این بخش پس از معرفی وسائل مورد نیاز برای انجام عملیات، شرح کاملی از روش انجام کار به همراه تمام جزئیات و اطلاعاتی که جمع آوری شده است آورده می‌شود.

صفحة کروکی و پیوست

هر عملیات نقشه‌برداری با شناسایی و ترسیم کروکی آغاز می‌شود که این کروکی باید در صفحه‌ای مجزا به همراه تمام اطلاعات موجود روی آن ارائه شود.

صفحة نتایج و جمع‌بندی

با توجه به هدفی که از عملیات داشته‌اید، نتایج و اعداد به دست آمده در این بخش نوشته می‌شود.